

Zhytomyr Ivan Franko State University Journal.
Philological Sciences. Vol. 2 (105)

Вісник Житомирського державного
університету імені Івана Франка.
Філологічні науки. Вип. 2 (105)

ISSN (Print): 2663-7642
ISSN (Online): 2707-4463

УДК [821-322.2.091]:[821.162.1.09+821.161.2.09]
DOI 10.35433/philology. 2 (105).2025.28-36

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ МАЛОЇ ПРОЗИ МАРІЇ ДОМБРОВСЬКОЇ ТА ІРИНИ ВІЛЬДЕ

С. С. Журба*

У статті проаналізовано жанрово-стильову специфіку малої прози Марії Домбровської та Ірини Вільде. На прикладі творів простежено художньо-образну організацію текстів, експериментальні пошуки, авторський синтез різножанрових елементів у структурі новел та оповідань. Особливу увагу приділено тематиці (родинні й суспільні колізії, селянське буття, гармонія людини й природи), стильовій поліфонії (неоромантизм, символізм, імпресіонізм, орієнтація на екзистенціалізм), автобіографічному наративу (визначається суб'єктивізмом у передаванні вражень) творів письменниць.

Для дослідження використано компаративний підхід, який дав змогу визначити спільні та відмінні риси творчості польської й української письменниць, окреслити пошуки художньо-виражальних засобів для передавання внутрішнього світу персонажів. Для творів Марії Домбровської характерні психологізм, увага до внутрішнього світу особистості, фрагментарність композиції та філософський підтекст. Мала проза Ірини Вільде вирізняється акцентуванням родинно-психологічної проблематики, жіночого погляду на соціальні, гендерні, культурні аспекти тогочасного галицького життя. Спільною ознакою – увага до внутрішнього світу персонажів, тонке відтворення психологічних нюансів, увага до ролі жінки у світі приватному й суспільному, ліризація оповіді та використання імпресіоністичних прийомів у зображенні дійсності. Близькими є тематика творів: спогади про дитинство, стосунки з дітьми, питання буття у світі, материнство, кохання тощо. Герої творів про дитинство наділені рисами характеру письменниць, їхніми почуттями та переживаннями, через спогади переживають минуле. Жанровий спектр малої прози охоплює новелу, оповідання, етюд, імпресіоністичну замальовку, що засвідчує художні пошуки на межі класичної традиції та модерністського оновлення.

Ключові слова: мала проза, жанр, стиль, оповідь, психологізм, Марія Домбровська, Ірина Вільде, індивідуальна манера прозописма

* кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
(Криворізький державний педагогічний університет)
zss69@ukr.net
ORCID: 0000-0002-6090-7742

THE GENRE-STYLE FEATURES OF MARIA DOMBROVSKAYA AND IRINA WILDE

Zhurba S. S.

The article analyzes the genre-style specificity of small prose of Maria Dombrovskaya and Irina Wilde. The example of the works shows the artistic and figurative organization of texts, experimental searches, author's synthesis of different genre elements in the structure of short stories and stories. Particular attention is paid to topics (family and social conflicts, peasant existence, harmony of man and nature), style polyphony (neoromanticism, symbolism, impressionism, orientation on existentialism), autobiographical narrative (determined by subjectivism in the transmission of impressions).

The research uses a comparative approach that made it possible to identify common and distinctive features of the work of Polish and Ukrainian writers, to outline the search for artistic and expressive means to convey the inner world of characters. The works of Maria Dombrovskaya are characterized by psychology, attention to the inner world of personality, fragmentation of composition and philosophical implication. Irina Wilde's prose is distinguished by the emphasis on family-psychological issues, a women's view of social, gender, and cultural aspects of Galician life of that time. A common feature is attention to the inner world of characters, subtle reproduction of psychological nuances, attention to the role of a woman in the world private and public, lyricization of the story and the use of impressionistic techniques in the depiction of reality. Close are the topics of works: memories of childhood, relationships with children, issues of being in the world, motherhood, love, etc. Heroes of works about childhood are endowed with the character traits of writers, their feelings and experiences, and through memories, they express the past. The genre spectrum of their small prose covers the novel, the story, the etudes, the impressionistic sketch, which certifies artistic searches on the verge of classical tradition and modernist renewal.

Keywords: small prose, genre, style, story, psychologism, Maria Dombrovskaya, Irina Wilde, individual manner of propositiveness.

Постановка наукової проблеми.

Європейська модерна проза першої половини ХХ століття демонструє оновлення художньої функціональності через трансформацію епічних форм, тип наратора задля втілення творчого задуму автора. Пошуки нових жанрових форм виходили за межі власне літератури й збагачувалися внаслідок синтезу інших видів мистецтв, декларуючи поліфонічність, інтермедіальність, дифузю жанрів. Мала епіка розширює засоби висвітлення буття людини й дійсності, наративної стратегії, ліризму, психологізму, внутрішньої фокалізації тексту. Об'єктивне зображення світу й водночас суб'єктивізація оповіді перетнулися в точці образу автора, що розширив межі присутності у творі.

Українська та польська літератури межі століть переживали зміни, пов'язані з розвитком модернізму та пошуком нових форм вираження, переосмисленням національної історії й культури, зверненням до глобальних проблем суспільства, інтерпретації

філософських ідей. Поліцентровість художніх устремлінь визначила своєрідність зображення людини й дійсності в період культурних, соціальних, економічних змін у творах польських митців Станіслава Ігнація Віткевича (Stanisław Ignacy Witkiewicz), Марії Домбровської (Maria Dąbrowska), Болеслава Лесьмяна (**Bolesław Leśmian**), Зоф'ї Налковської (**Zofia Nałkowska**), Станіслава Пшебишевського (Stanisław Przybyszewski), **Казимежа Тетмаєра** (**Kazimierz Przerwa-Tetmajer**) та українських письменників – Дарії Віконської (Іванна-Кароліна Володиславівна Федорівич-Малицька), Ірини Вільде (Дарина Макогон), Катрі Гриневичевої (Катерина Гриневич), Галини Журби (Гелена Домбровська), Ольги Кобилянської, Наталени Королевої (Кармен-Альфонса-Фернанда-Естрелья-Наталена Королева), Юрія Косача, Василя Стефаника, Михайла Яцкова та ін. Простором творчого пошуку, власного стилю та нових зображально-

виражальних засобів стали твори Марії Домбровської й Ірини Вільде.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість польської письменниці Марії Домбровської в польському науковому дискурсі представлена розвідками Катажини Надани-Соколовської (Katarzyna Nadana-Sokołowska) та Сільвії Хведорчук (Sylwia Chwedorczyk), які прочитують творчість письменниці крізь біографію, мемуаристику; Александри Повальської-Мугай (Aleksandra Powalska-Mugaj), яка акцентує на дитячому світогляді в малій прозі; Еви Коженевської (Ewa Korzeniewska), яка визначає художню форму творів збірки "Усмішка дитинства" – спогади дитинства. Перепрочитання щоденників письменниці дало змогу вказати на суспільно-політичну, культурну ситуацію в Польщі першої половини ХХ століття дослідникам Йоанні Шидловській (Joanna Szydłowska), Павелу Родаку (Paweł Rodak). В українському літературознавстві проза Марії Домбровської стала об'єктом історико-культурних досліджень Петра Вербицького, Валерії Ведіної, Євгена Концевича, Олександера Мая.

Поетика прози Ірини Вільде стала предметом різноаспектних досліджень упродовж останніх десятиріч: зокрема, проблему національної ідентичності розкрила Стефанія Андрусів; гендерну проблематику у творах простежили Віра Агєєва, Ірина Захарчук; Олег Баган окреслив художні концепти культурного засилля міста, тему морального протистояння персонажів творів; топос міста у прозі аналізує Наталія Бабюк; на особливості розкриття психології кризових станів, моделювання жіночих образів у романі "Сестри Річинські" вказали Світлана Бородіца, Ольга Карабьова; Наталія Карач прочитує творчість Ірини Вільде в контексті української літератури 30–60-х років ХХ століття; концепцію авторського мономіфу в ранній творчості мисткині висвітлив Тарас Кремень; Наталія Мафтин

вказала на індивідуально-авторську домінанту стилю письменниці, жанрові модифікації малої прози; чернівецький текст у повістях став предметом дослідження Ольга Харлан та ін. Компаративний аналіз жанрової своєрідності соціально-психологічних романів "Сестри Річинські" Ірини Вільде та "Оплот" Теодора Драйзера здійснила Олена Дудар.

Порівняльно-типологічний аналіз новел, оповідань, етюдів Марії Домбровської та Ірини Вільде в українсько-польському літературознавстві не був предметом розгляду. Вивчення жанрово-стильових домінант малої прози письменниць крізь призму модерністського мислення, тематичної спорідненості та індивідуально-авторського осмислення образів героїв і дійсності в польському та українському суспільствах зумовило актуальність дослідження.

Мета дослідження – простежити типологічні паралелі малої прози Марії Домбровської та Ірини Вільде в жанрово-стильових аспектах; визначити специфіку наративної стратегії новел та оповідань; виявити домінантні концепти художньо-філософської інтерпретації проблем людини й світу в малих жанрових формах.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Творчість Марії Домбровської та Ірини Вільде розвивалася в модерністському руслі, демонструвала експериментаторство жанру та синтез стилів. Кожна з письменниць належала до визначальних фігур польського та українського модернізму. Творчість Марії Домбровської різноманітна: історичне минуле Польщі, національні проблеми розкрито в збірці оповідань "Діти вітчизни" ("Dzieci ojczyzny", 1921); соціальні питання тогочасного суспільства порушено в збірці "Гілка черешні" ("Galaz czeresni", 1922); спогади письменниці про дитинство, життя дітей знайшли відображення в етюдах, новелах, оповіданнях збірки

"Усмішка дитинства" ("Usmiech dzieciństwa", 1923); страждання, біль і радощі польських селян відтворено в "Люди звідусіль" ("Ludzic stamtad", 1926); доля трьох поколінь однієї родини зображена на широкому тлі суспільно-політичного життя Польщі в романі-епопеї "Ночі і дні" ("Noc i dnie", 1926–1934); проблеми змін економічного устрою та суспільної свідомості у повоєнній Польщі відтворено в повісті "Сільське весілля" ("Na wsi wesele", 1955) та ін. Твори письменниці відзначаються актуальністю інтерпретації біографічних координат, суспільно-політичного періоду польської історії. Оновлення традицій української прози, модифікація жанру, ліризм, глибокий психологізм, стильовий синкретизм засвідчують про оригінальність індивідуальної манери письма Ірини Вільде. Жанрова палітра прози письменниці багатогранна: в автобіографічних повістях "Метелики на шпильках" (1936), "Б'є восьма" (1936), "Повнолітні діти" (1939) зображено життя гімназисток, становлення особистості юнок, перше кохання; збірка оповідань "Химерне серце" (1936) – психологічно наповнені тексти, в яких передано атмосферу доби та глибину людських переживань; роман-хроніка "Сестри Річинські" (1958) – історія родини на тлі життя Галичини першої половини ХХ століття.

Жанрово-стильова динаміка прозописьма Ірини Вільде перегукується з епікою Марії Домбровської в наративних формах, жанрових парадигмах творів, стильовому синтезі неоромантизму, імпресіонізму та символізму. Українська письменниця була обізнана із загальними тенденціями європейського літературного процесу, формувала естетичні смаки на творах українських (Ольги Кобилянської, Михайла Яцківа) та європейських митців (Кнута Гамсуна, Марії Домбровської, Зоф'ї Налковської). У пошуках нових форм та засобів художнього вираження дві

письменниці зверталися до особистих переживань, спогадів – звідси автобіографічний характер творів, що посилюється психологізмом у передаванні образів головних героїв.

Збірка "Усмішка дитинства" Марії Домбровської – це етюди-спогади про дитячі роки, атмосферу рідного дому, формування світогляду героїв. Біографічний наратив прочитується через образи панського маєтку, у якому служив батько письменниці, пригоди з дитячого життя, картини побуту та яскраві пейзажні замальовки. Світ дитинства представлений очима оповідача/оповідачки, які діляться своїми переживаннями, емоціями, викликаними спілкуванням з родиною, служницями, гостями, тваринами, бо "*Радість потребує ширшого простору й більшого товариства*" [4: 320]. Наративний дискурс оповідань Марії Домбровської, зазначає Александра Повальська-Мугай, визначається суб'єктивізмом у передаванні вражень, використанням "*nowe techniki narracji (np. po różne formy monologu wewnętrznego, mowy pozornie zależnej) i w konsekwencji mógł twórczo, przez kreacjonizm, zorganizować świat przedstawiony*" [9: 10] ("нової техніки нарації (наприклад, різні форми внутрішнього монологу, здавалося б, залежної мови), і як наслідок, могла творчо, через креаціонізм, розкрити представлений світ" (переклад мій – С. Ж.)). У художньому творі психологічний механізм згадування дає змогу пережити певну ситуацію. Нитка спогадів пряде колаж із картин, що в дитинстві відігравали важливу роль: розмови з рідними, прогулянки, спілкування з няньками, батькові поради, пісні, сміх матері тощо. Суб'єктивізм оповіді, власні ліричні переживання в оповіданнях "Усмішка дитинства", "Дитина", "Янек" виражені через невласне пряму мову, діалоги, пейзажні замальовки, імпресіоністичну техніку зображення (кольористика, звуки, фрагментарність). У новелі "Дерева

навесні" авторка дорослу героїню змушує дивитися на світ очима дитини: *"На світі все завжди прекрасне, та більш ніколи не буває так, як у дитинстві. Тоді життя стукало просто в наші серця"* [4: 30]. Звідси, вважає Петро Вербицький, "зворушлива безпосередність і неповнота, уривчастість зображувальних картин, і відсутність складних конфліктів", якими характеризувався світ дорослих [2: 235–236].

У ранній прозі Ірини Вільде, як і Марії Домбровської, дитинство стає основною темою творів, адже, на думку Єжи Квятковського, психіка дитини становила для письменників повернення до їхнього власного раю дитинства [8: 228]. Власні спогади про дитинство та юність покладені в основу новел, оповідань, повістей української письменниці – "Вибір товаришки", "Мала Зізі", "Щастя", "Метелики на шпильках", "Б'є восьма" та ін. Авторка створює своєрідний людський документ, зберігаючи імена тих, хто став прототипом героїв творів, достовірно описує події, що відбувалися в реальності. Мала проза свідчить про майстерність Ірини Вільде модифікувати новелістичний жанр (новела-спогад, новела-сповідь), індивідуальною манерою зображення персонажів, амплітудою переживань та художньо-виражальними засобами передачі внутрішнього світу. Персонажами малої прози є дівчата-підлітки, які навчаються в гімназії, спілкуються, дружать і змагаються, пізнають світ, роздумують над сенсом життя та свого місця в ньому, прагнуть реалізувати себе, самовизначитися. Життя головної героїні в хронологічному аспекті "через низку звичних речей, символічних для кожної пані початку XX століття" [5 : 60] проєктовано в новелі "Щастя". У п'ять років щасливою дитину робить "ляля, що заплющувала оченята"; чотирнадцятирічна дівчинка мріє про рожеву шовкову сукенку, від краси якої паморочиться в голові; для сімнадцятирічної юнки важливими є

слова закоханого юнака, через котрі "з надміру почуттів до ранку не могла заснути" [1: 99]. Життєві кадри-моменти з дитинства, емоційне переживання сприяють активізації внутрішніх мотиваційних ресурсів, дасть змогу героїні реалізуватися в житті й відстоювати власні права.

Образ рідного дому, дитинства закорінений у дитячих згадках, є носієм пам'яті, наповнений гармонійним спілкуванням із природою, архетипним кодом, мікрососумом, віссю, навколо якої обертаються думки спогадів. Приватний вимір у творах письменниці визначається біографічним чинником і пов'язаний з історичними процесами на певних територіях. Особисто-інтимний простір визначає специфіку сегментів творів, увиразнюючи внутрішній світ героїнь творів. Варто відзначити, що ідилічний світ дитинства в романах "Ночі і дні" Марії Домбровської, "Сестри Річинські" Ірини Вільде руйнується, йому протиставляється чужий простір, де панують інші цінності, відбувається "переформатування" людських стосунків.

Наративний дискурс оповідань та новел письменниці маніфестований у текстах гомодієгетичним/гетеродієгетичним типом, ретроспективністю оповіді, використанням внутрішньої фокалізації героя. Духовний світ персонажів часто відтворений через невластиву пряму мову, що дає змогу читачеві зазирнути у внутрішній світ, зрозуміти мотиви та емоції, роздуми, сумніви, страхи й надії. Модерністський підхід до інтерпретації традиційної в літературі теми безперспективного життя залежної від батьківської волі дівчини вказав на змалювання сильної особистості, що не підкоряється долі, спонукав до роздумів про сенс життя та сімейний ідеал, трансформував жанрову модель психологічної новели.

Оповідання "Дике зілля" Марії Домбровської та "Марійка" Ірини Вільде близькі за тематикою та

художньою інтерпретацією соціального життя поляків й українців. Взаємне кохання служниці Маринки та наймита з Галичини Яна Слупецького ("Дике зілля") зазнало перипетій через бажання батьків хлопця одружити його з багатого дівчиною. Жіночий погляд на проблеми взаємин двох закоханих до одруження, зображення побуту, звичаїв, традицій селян робить твір актуальним для тогочасної польської прози. Хоч молоді люди вступають у конфлікт з оточенням, панським двором, загальноприйнятими уявленнями суспільства про порядність, легковажні й аморальні на думку оточення (Маринку за нестримну вдачу прозвали "диким зіллям"), не підкоряються батьківській волі, вони все ж святкують свою перемогу – одружуються. Весілля справляли всім селом, *"правдиве кохання дівчини і парубка освятив ксьондз"*, а на честь цього непереборного почуття лунали *"старовинні пісні, яких іншим часом ніхто не посміє заспівати"* [4: 79]. Авторка акцентує увагу на культурній традиції поляків, звичаях, обрядах, фольклорній основі твору. Герої постають сильними особистостями, протистоять загальноприйнятим нормам, вірять, що безмежне почуття *"буде їм підпорою і далі, допомагатиме і в родинному житті, і в господарюванні"* [4: 78]. Тема пристрасного кохання двох молодих людей, на перешкоді яких стоять різні перепони, релігійні переконання, неприйняття з боку родини або суспільства традиційна як у польській, так і в українській літературах.

Ірина Вільде крізь призму жіночого досвіду розкриває соціальні, гендерні, культурні аспекти тогочасного галицького життя. Наративний прийом ретроспекції дозволив письменниці показати історію молодих років наймички в оповіданні "Марійка". Центром художньої моделі твору є внутрішній світ Марійки, її емоції, переживання, перепроживання щасливого й водночас драматичного минулого. Оповідь-сповідь – форма

новел та оповідань, що характеризується сповідальною відвертістю та емоційністю, відкриваючи в такий спосіб внутрішній світ та мотиви людської поведінки" творів Ірини Вільде [3: 65]. Психологічні спостереження, художнє осмислення екзистенційно-духовних глибин особистості дозволили українській письменниці розкрити внутрішній світ героїні. На перешкоді кохання бідної дівчини Марійки та багатого Михайла Прокіпчука стоїть бажання матері хлопця бачити невісткою багачку (як і в оповіданні "Дике зілля" Марії Домбровської). Син підкоряється батьківській волі й одружується з рівнею, але руйнує власне щастя: *"Не хочу гріху робити... шаную сиві голови тата та й мами. Я би їм не такої запіяв! Хочуть землі, не можуть наїстися маєтку, то приведу їм багацьку невістку, але пожалують... А ти, Марічко, не бери собі до серця мою женячку: будеш моєю. Не говорю на вітер! Кажу ще раз: будеш моєю"* [1: 47]. Авторка розгортає цю проблему в "християнській перспективі", адже кожен із персонажів самотній і нещасливий, покараний Богом за очевидні й приховані гріхи: Марійка залишилася старою дівкою, нещаслива в заміжжі Явдокія згасла "як віск", а Михайло трагічно загинув на заробітках у Герцеговині. Відчуває докори сумніння за батька й дочка Парасинка, вважаючи, що *"через неї зі світу пішов"* [1: 50]. Буття на селі позначене прагматизмом і господарським розрахунком, адже одруження на багатій допоможе зберегти власне добро й примножити господарські володіння, а з бідною, але працюютою Марічкою суперечить сутності тогочасних не писаних правил. Свідоме регулювання героїнею власного емоційного стану, спогади про юність, широкий спектр внутрішніх станів – жалю, туги, радості асоціюється з минулим щасливим моментом життя. Ірина Вільде поєднала "епічність та ліризм, реалізм і неоромантизм, символічність

й екзистенційність, увиразнивши традиційну форму оповідання, наповнивши її характерними суперечностями простої людини на початку ХХ століття, провідними світоглядними орієнтирами українського буття тієї доби" [5: 59]. Майстерність Марії Домбровської та Ірини Вільде виявляється в особливій увазі до створення художньої картини світу, у якому особлива роль відводиться художнім деталям, певним подіям буденного життя поляків і українців. Мала проза української та польської письменниць розвивалася в дусі неоромантичних тенденцій, де життєві ситуації змальовані крізь "призму душі" героїнь творів. Взірцем для наслідування для Ірини Вільде слугувала майстерність Марії Домбровської у використанні глибокого психологізму, умінні "розкрити психологію героїв у звичайній, буденній обстановці, високий емоційно-оцінний рівень композиції, метафоричність, часто – двоєдиний розвиток сюжету (зовнішній і внутрішній)" [6: 94].

Природа в новелах й оповіданнях "Дерева навесні", "Птахи", "Ранок у зоопарку" Марії Домбровської є тлом, на якому розгортаються події, допомагає занурити читача в атмосферу творів. Захоплення травневими грозами, розквітлим деревом, птахами, вітром свідчить про іділічне сприйняття персонажем світу й майстерність фіксації пейзажу авторкою: *"Черешні й груші цвіли своєю непередаваною сонною близькою, яку здував легесенький вітерець. Яскраво-білий, чудесно-рожевий, пружний і запашний, світлів цвіт яблуні... Від захоплення ми уміли лише вовтузитися на траві, зривати молоді віти верби і зі свистом розсікати ними повітря. Ми уміли тільки, обійнявши руками й ногами ці чудесні стовбури, залазити на саму верхівку, і там, в запашому шумові молодого листу, підставляти рот назустріч густій хмарі і пити травневий дощ"* [4: 33]. Красу природи письменниця розуміє як одну з форм контакту з таємницею,

що реалізована в кольорі, звуці, слові. Крім того, польська авторка акцентує на житті тварин в оповіданні "Пес", розвиваючи анімалістичний жанр у літературі.

Художні деталі, образи-символи в пейзажних замальовках-етюдах "Рожі", "Моїй Буковині" Ірини Вільде надають життєвості та емоційного забарвлення: *"У моїй батьківщині осінні, вечірні тумани заступають хороводи русалок і зорі так близько над землею, що можна говорити до них і чути їх мову"* [1: 67]. Смыслову та психологічну напругу оповіді передано через анафору *"у моїй батьківщині..."*. Природа є джерелом натхнення, символом духовного досвіду. Яскравий образ рідної землі демонструє високу культуру я-оповідача, указує на патріотичні почуття: *"В моїй батьківщині осінь ступає в червоних сап'янцях, завітчана у соняшники і китиці винограду, підхмелена на весіллях, розспівана на толоках"* [1: 67].

Новели Ірини Вільде "Маленька господиня великого дому", "Історія одного життя", "Врятований" можна розглядати як цілісну ліричну сповідь, ідейно-тематичну парадигматику якої визначили роздуми про значення в житті кожної людини родини, про сенс людського існування та призначення. Твори письменниці, вважає Наталія Мафтин, – це "зразки прози, що становлять собою нову якість у порівнянні із творами минулого століття. Її новели психологічні, з переважанням акції внутрішньої" [6: 30], з драматизмом екзистенційних ситуацій, сповідальністю, напруженим інтригуючим сюжетом, внутрішнім бунтом персонажів проти суспільних стереотипів, з образами-символами. Стильовий діапазон творів письменниць позначений рисами неоромантизму, символізму, імпресіонізму, орієнтацією на екзистенційну філософію.

Трансформація жанру, змішування елементів різних жанрів, додавання нових смислів та контекстів, філософські вклучення вказують на

зміну жанрових меж, модифікацію прозового тексту. У художнє трактування тем дитинства, гармонії людини та природи, взаємного кохання письменниці внесли новий зміст, продовживши ліризацію оповіді, психологізму, розвиваючи національні традиції. Близькими є тематика творів: проза письменниць наповнена жіночими голосами, питаннями буття у світі, материнства, кохання, стосунків із дітьми тощо.

Висновки й перспективи дослідження. Українська та польська культура інтегрувала іманентні тенденції світового письменства через інтерпретацію філософських ідей, символічних образів, реактуалізацію імпресіоністичних, неоромантичних стильових прийомів, наративну стратегію, експериментування з художніми конструкціями, жанрові модифікації. У малій прозі Марії Домбровської та Ірини Вільде це проявляється в зосередженні на психологічному стані героїнь, використанні форми внутрішнього монологу, фрагментарності оповіді, ретроспекції. У новелістиці польської та української письменниць простежуємо творчі експерименти: фрагментарність сюжету, ущільненість часопростору, композиційні повтори, внутрішній конфлікт героя, виразні зорові та слухові образи. Жанрові модифікації малої прози письменниць репрезентовані варіантами модерної новелістики – сповідь, спогад, етюд, імпресіоністична замальовка.

Вплив Марії Домбровської на творчість Ірини Вільде незаперечний,

Дослідження епіки української та польської письменниць видається перспективним, адже межі нашої роботи не дали змоги прочитати оповідання, новели в інтертекстуальному аспекті.

адже українська письменниця зізнавалася, що не розпочинала творчих проєктів без того, щоб не прочитати прозу "каріатиди польського письменства". Аналіз епіки письменниці дав змогу зробити висновки, що новели й оповідання про дитинство, навчання, шкільні роки ("Вибір товаришки", "Щастя" Ірини Вільде, "Усмішка дитинства", "Дитина", "Янек" Марії Домбровської) є своєрідною історією тогочасного навчання, культурного життя, автобіографічним маркером. Героїні творів наділені рисами характеру письменниць, почуттями та переживаннями, що виражають їхнє ставлення до подій, ситуацій, міркування, судження та оцінки об'єкта подій. Оповідання "Дике зілля" й "Марійка" об'єднують тематика, екзистенційні проблеми, розгортання подій у польському й українському суспільних середовищах. Художні засоби допомагають зобразити подію, явище, розкрити внутрішній світ персонажів. У структурі творів "Дерева навесні" Марії Домбровської, "Моїй Буковині", "Рожі" Ірини Вільде важливу роль відведено пейзажним замальовкам, що надають виразності, яскравості зображення. Візуалізація, зорові образи сприяють розкриттю краси Буковини й Руссова (Польща). Типологічна близькість творів Ірини Вільде та Марії Домбровської на рівні тематики, проблематики, жанру поєднується з індивідуально-авторським художнім мисленням митців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Вільде І. *Незбагненне серце: оповідання, новели, етюди, публіцистика, спогади, листи / Упорядкув., вступ. стаття і прим. М. Вальо.* Львів: Каменяр, 1990. 255 с.
2. Вербицький П. Марія Домбровська. Радишевський Р. *Українська полоністика: проблеми, школи, силуетки. Київські полоністичні студії.* Київ, 2010. Т. XVII. С. 233–242.
3. Гурбанська А. Мала проза Осипа Маковея та Ірини Вільде: типологічні зв'язки. *Літературознавчі студії.* 2018. Вип. 2 (53). С. 58–67.

4. Домбровська М. Дике зілля: оповідання / Пер. з пол. Є. Концевич, О. Медущенко; передм. В. Ведіної. Київ: Дніпро, 1988. 431 с.
5. Карач Н. Жанрово-стильова своєрідність прози Ірини Вільде в контексті української літератури 30-60-х років ХХ століття: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Тернопіль, 2021. 217 с.
6. Мафтин Н. Мала проза Ірини Вільде: неповторність індивідуального голосу. Івано-Франківськ: Плай, 1998. 116 с.
7. Dąbrowska M. Uśmiech dzieciństwa i inne opowiadania. Warszawa: Votum, 1992. 269 s.
8. Kwiatkowski J. Dwudziestolecie międzywojenne. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2002. 595 s.
9. Powalska-Mugaj A. Inspiracje północne w twórczości Marii Dąbrowskiej. "Biały dwór" Hermana Banga a "Uśmiech dzieciństwa". *Pamiętnik Literacki: czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej*. 2005. № 96/1. S. 5–30.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Vilde, I. (1990). Nezbahnenne sertse: opovidannia, novely, etiudy, publitsystyka, spohady, lysty [Inconscious heart: stories, short stories, sketches, journalism, memories, letters] / Uporiadkuv., vstup. stattia i prym. M. Valo. Lviv: Kameniar. 255 p. [in Ukrainian].
2. Verbytskyi, P. (2010). Mariia Dombrovska [Maria Dombrovskaya]. *Radyshevskiy R. Ukrainska polonistyka: problemy, shkoly, sylvetky. Kyivski polonistychni studii*. Kyiv. vol. XVII. Pp. 233–242. [in Ukrainian].
3. Hurbanska, A. (2018). Mala proza Osypa Makoveia ta Iryny Vilde: typolohichni zv'iazky [Small prose Osip Makovei and Irina Wilde: Typological Relations]. *Literaturoznavchi studii*. Iss. 2 (53). Pp. 58–67. [in Ukrainian].
4. Dombrovska, M. (1988). Dyke zillia: opovidannia [Wild potion: a story] / Per. z pol. Ye. Kontsevykh, O. Medushchenko; peredm. V. Viedinoi. Kyiv: Dnipro. 431 p. [in Ukrainian].
5. Karach, N. (2021). Zhanrovo-stylova svoieridnist prozy Iryny Vilde v konteksti ukrainskoi literatury 30-60-kh rokiv XX stolittia [The genre-style peculiarity of Irina Wilde's prose in the context of Ukrainian literature of the 30-60s of the 20th Centuries]: PhD(c) abstract: 10.01.01. Ternopil. 217 p. [in Ukrainian].
6. Maftyn, N. (1998). Mala proza Iryny Vilde: nepovtornist indyvidualnoho holosu [Little Irina Wilde's prose: the uniqueness of an individual voice]. Ivano-Frankivsk: Plai. 116 p. [in Ukrainian].
7. Dąbrowska, M. (1992). Uśmiech dzieciństwa i inne opowiadania [Childhood smile and other stories]. Warszawa: Votum. 269 p. [in Polish].
8. Kwiatkowski, J. (2002). Dwudziestolecie międzywojenne [The interwar period]. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN. 595 p. [in Polish].
9. Powalska-Mugaj, A. (2005). Inspiracje północne w twórczości Marii Dąbrowskiej. "Biały dwór" Hermana Banga a «Uśmiech dzieciństwa» [Northern inspirations in the work of Maria Dąbrowska. "White Dwór" Herman Bang and "Childhood smile"]. *Pamiętnik Literacki: czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej*. № 96/1. Pp. 5–30. [in Polish].

Стаття надійшла до редколегії: 26.09.2025

Схвалено до друку: 28.11.2025